

Տարեկան գի՞նը 10 րուբլի, կէս տարվան 6 րուբ
Առանձին համարները 7 կօպէկով.

S t L t q o n № 253.

ՄԱԿԱՐ

Խոմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչյուր բառին 2 կոպէկ.

“ՄԵՐԸ”

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔՈՎԱՆ ԼՐԱԴՐԻ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

«ՄԾԱԿԻ» տարեկան գինը՝ թէ Ուռւառան
նում և թէ արտասահմանում 10 րոբ
տամն և մէկ և տարն ամսվանը՝ 9 ր., ինչ և ո
ամսվանը՝ 8 ր., հօթ ամսվանը՝ 7 ր., վեց ա
սվանը՝ 6 ր., չինդ ամսվանը՝ 5 ր., չորս ամս
նը՝ 4 ր., երեք ամսվանը՝ 3 ր., երկու ամսվա
նը՝ 2 ր., ամսական՝ 1 պատի:

2 р., առաջին 1 բոքի:
Գրիգոր ՄԵԼԱԿԻՆ, կարելի է ԽՄԲԱԴՐԱՏԱՆ
Օսմարաքաղաքացիները պէտք է զիմնն հետեւ
հասցէով՝ Տիֆլիս. Ռեդակցիա «ՄՇԱԿՔ»:
Վրտասահմանից Tiflis. Rédition «MSCHAK».

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Տեղ չը կայ».—Ներբեն ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ. Ճ
մանակատր միջոց. Գաղանաբարոյ թուրքը Դ
սում և տանը. Նամակ Գիլիջանից. Նամակ ԱԾ
անդրօսով ից. Նամակ Բագուից. Նամակ ԵՐ
անից. Նամակ ԽՄբագրութեան. Ներքին Հ
երեր. —ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ. Վերջին տե
կութիւններ. Գաշանակցութիւն անարթիստնե
րէմ. Նամակ Անդլիայից. Նամակ Պարսկաստա
նից: Արտաքին լորեր. —ՀԵՌԱԳԻՐԻՆԵՐ. —ԵՐՈՒ
—ՅՈ.ՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. —ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Տ
միջազգացին բժիշկական կոնցրէսը.

„ՏԵՂ ԶԸ ԿԱՅ“

„Ներսիսեան դպրոց մանել ցանկացողն
թի թիւը 500 է, իսկ տեղ միայն 150 հ
գուռ համար կայ՝ —ահա ուշագրութեա
արժանի լուր, որ տպագրված էր „Մշակե
անցեալ համարում։ Հարկաւոր չէ լինել
մոլի ուսումնապաշտ և ոչ էլ կրթութեա
երդուեալ կողմնակից՝ խոստվանելու հ
մար, որ Հարիւրաւոր երեխաներին յե
մզկըլը, տեղ չը լինելու պատճառաբանո
թեամբ՝ բարոյական յանցանք է, որ վե
ցնում է իր վրա մեր 80-ամեայ դպրոց
վարչութիւնը։

ԲԱՆԱԿՐՈՎԻՆ

XII ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՈՆԳՐԵՍԸ

II

Այսօք, երբ այս աղմկալից բազմատարր ժողովի պարագամունքները վերջացած են, երբ մենք մազովի անդամներս, ընդհանուր պարագամներից յետոյ, վերջացրել ենք մեր մասնաւոր հետազոտութիւնները և այցելութիւնները զանազան բժշկական հիմնարկութիւններին, ի վայրէ առաջարկում են թէ Պետերբուրգում՝ կարող են այս բուռն ու բազմատեսակ ապաւարութիւններից տշչի գալ, և տալ «Մշակի» ընթերցունքին մի քանի տեղեկութիւններ մեր տեսածք ու լածից, ի հարկէ այն չափով, ինչ չափութանք կարագ են հետաքրքրել ոչ-մասնագետներին:

Գողովի պարագմանըները բաժանվում էին բժշկական գիտութիւնների: Այս բաժանութիւններից (section) խրաբանչերը իր նիւերն ուներ առաւօտից մինչև ճաշ, ժամը 5-ին երկու ժամուայ ընդհատումով՝ նախաճաշի ամառ: Բժիշկները վաղօրօք գրիում էին որ եալ բաժանութիւնների վրա ըստ իրանց մասզիտութեան, թէև ազատ էին ներկայ դանուվ միւս բոլոր սեկտիօնների նիստերին: Ժողովովոր բաժանութիւնների մանրամասն արձանի ըրտութիւնները շատավ կտկան տպագրել, և համական է, որ մինչև տարուայ վերջը ճաշ

Գաղաքանիք չեր կարող լինել և այն հ
գամանիքը, որ ծխական գպրոցների փա
լը թիվլիսում՝ պէտք է լայն բանար
ձանապարհը, որ տանում է դէպի Ներ
սի հիմնած գպրոցը, և այն բազմա
երեխանները, որոնք մինչև այժմ տեղ
գտնում են բաղաքի ծխական ուսում
բաններում՝ այս տարի ուրիշ տեղ գ
չեին կարող, բայց եթէ միակ մատչ
ձրիսավարժ գպրոցը, որ այժմ գոյութ
ունի: Սակայն գպրոցի հոգաբարձութիւն
բաւականացաւ միայն երկու պատրաս
կան բանալով, ուստի այսօր ստիպ
է գործել անշուշտ իրան համար
անախորժ մի յանցանք, —յետ ուղա
երեխաններին... արտասանելով հռչակա
»տեղ չը կայ« բառերը:

Եթի ասում են, փող չը կայ գասաւ
աւելացնելու կամ նոր ուսուցիչներ հ
վիրելու համար՝ այդ գեռ մասամբ հ
կանալի է. բայց երբ գպրոցը, շնորհիւ
ռատ եկամուտներին և նուերներին, կա
րեալ հնարաւորութիւն ունի նոր-նոր
սարաններ աւելացնել և նոր-նոր ուսուց
ներ հրաւիրել; և այդ չէ անում երբ շ
հեշտ է որտեղ կամենաք շինութիւն վ
ճել պատրաստականներ բանալու համ
երբ, վերջապէս, ոչինչ գժուարութիւն
ներկայացնում գպրոցի զիւանատունը
խալլել ուրիշ տեղ, ազատ սենեակներ ու
նալու համար, —և վարչութիւնը այդ բայու
և ոչ մեկը չէ անում՝ կը նշանակի հօգաբ
ձութիւն կոչված մարմինը վճռել է
բունակել սպասողական զիրքը, մինչեւ
կը հասնի հրաժարականի բօալէն...

Ճշմարիտ է, եջմիածինը արգելք հան
սացաւ նոր շինութեան, եօթներորդ
սարանի բայցման, որդեգիրների վեր
ման և այլ հիմնական ծրագիրնե
որ յղացաւ նոր, անբախտ աստղի
ծնած հոգաբարձութիւնը. բայց ի
չէ կարելի ասել, թէ եջմիածինը
գելք կը հանդիսանար և մի ք
գուգընթաց գասարաններ բանալ
քանի որ արգախոսի մի կարգադրութ

Հոյս տեսնեն: Առ այժմ կարող ենք միայն
բհանցի տեղեկութիւններ տալ ամենակար
գեկուցումների մասին:

Բաժմանմունքներից ամենահետաքրքրականը
տարակայս պէտք է համարել խիթուրդի
որը խկազէս մի քանի նորութիւններ տո-
մեղ: Այս բաժմանմունքում մի քանի երի-
սարդ խիրութգներ իրանց եղակի տաղանդո-
նոր օպերացիական սիստեմով գրաւել էին և
հանուրի վառ հետաքրքրութիւնը: Այս յ

վուն նկատվում էր մի լնչոր կռիւ, որը
բուրգիայի մատաղ ներկայացուցիչները մղ
էին հին խիրուրգիական վախիու և դան
շկօլայի դէմ: Այս անդամ խիրուրգիական
ժամանակում ֆրանսիացի երիտասարդ բժի
ներն էին առաջի տեղը բանել և միանդա
ամբողջ ժողովի, լնչդէս ասում են՝ մե
դառել, իրանց վատահ եղակի օպերացիաներ
որոնք կատարվում էին շատ հստարակի կերպ
և ուսումնակի առաջնորդութեանը առկանէ

ո զարաւուղի արտագույնութեաւ, օսկրացիաւ
սրմնցից շատերը անկարելի էին համարդու
թակ միւսները կատարվաւմ էին ահազին ա
տրաստաթիւններից յետոյ, չինդ վեց անձ
օգնութիւնով և ժամերի ընթացքում:

Պրօֆէսոր Տիւֆֆիէն, Դուայէն կարում
այժմ ստանօքաններ, վայցազնելու, հանում
երիկամանքներ, լեարդեր, զաւակատներ, կար
են նոյն իսկ թօքերը զարմանալի հեշտութեաւ
նոյն Դուայէնը վճռել է ուղեղի խիրութպի
հարցը, որի վրա վաղուց ձգնում են բժիշկնե
—նա ուղղակի ալոցում է գանցը, և բանու
ուղեղը, որի վրա և կատարված է հարկ եւ

Համար դպրոցի վարչութիւնը ո՛չ կան
զբութեամբ և ոչ էլ հասարակ լօգի
պարտաւոր չէ կծմբածին զիմել ան
Սակայն, ո՞վ զիտէ, զուցէ հոգաբար
թեան աչքը վախեցել է, և նա զժու
նում է նոյն իսկ առենատարրական
գալրութիւններ անել, երկիւղ կրելո
այդակ էլ սեօփ աղաղակ կը բար
նայ: Չենք վիճում, զուցէ այդպէս է:
Ժամանակ հոգաբարձութեանը մնում
ուրիշ քայլ անել, իր պատիւը փլ
համար, որովհետեւ հասարակութիւն
մանաւանդ հոգաբարձութեանը ընտրող
զովրդական ներկայացուցիչները ոչինչ
չունեն կծմբածնի և հոգաբարձու
ներքին յարագելութիւնների հետ
միայն մի բան են պահանջում լ
ընարեալներից, — զործ, զործ և զործ

ՆԵՐԲԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԼՈՐ ՄԻՋՈՅ

Ոչ միայն ժողովրդի ապահովութիւնը, ա
բոլջ երկրի պատիւը պահանջում է՝ ո
անսովոր մի հարուածով վերջ տալ այն ը
նվաճ յանդքնութեան, որով աւաղակային
բերը սարասի են տարածել ամբողջ Դիլի-
Յըրեան — Նախիջևան — Օրգուբաթ գծի վրա:
Գակի լոյսի նման է պարզ է, որ մի օր Դի-
նի սարեկում, միւս օրը Համզաջիմանի սա-
ներում, երրորդ օրը Ղաղախի մօտերքը եր-
հրոսակները պատահական խմբեր, ձեւաց-
մված աւաղակային գնդեր չեն, այլ կամ
մարդիկ, կամ նոյն խմբին պատականող յան
թալանողներ, որոնք քիթ տակ ծիծակելու-
լածողների վառ՝ օրէցօր աւելի ծայրա-
թեան են հասցնում իրանց վարմունքը,
բեա համոզված լինելով, որ ոչինչ չէ կ
անել այնտեղ՝ ուր մի կողմից խաղաղ ժող-
զի ձեռքին զէնք չը կայ, և միւս կողմից՝
գական աղքաբնակութեան մի մասը ապա-
է տայիս աւատաներին...

սպերացիան։ Եւ այս կատարում է (ի
սարսափ հին լսիրուրգների) միմիայն ու
սկէի ընթացքում։ Մեծ համակրութեան
նացաւ երիտասարդ բժ. կալօն, որը համ
րօպէաբար ուզգում է մանր երեխաների
զերք։ Նա մի քանի օպերացիաներ
Մօսկվայի կլինիկայում ու իր փատահ փ
առութիւնով ընդհանուրի հիացումը շարժեց
իր համեստութիւնով՝ բալորի յարգանքը
դրաւեց։

Հասարակութեան համար հետաքրքրական լինէին առողջապահութեան վերաբերեալ գյումները։ Յաւալիցաբար նորութիւններ կային։ Բժ. Բուրգինշաէյն (Վիէննայից) լուէ ամբոխի մէջ առողջապահական աեղթիւններ առարձելու միջոցների մասին։ Առաջարկում է. 1) Կազմել և սրաբեր տարածել ժողովրդի մէջ բրոշւրներ և ցիկ հանրամատչելի թերթեր, վերաբերեալ թեան, ծնունդի և երեխանների առողջ հութեան։ Այս բրոշիւրները կարելի է յանարապատճերին քահանայի ձեռով, մկրթիւններին միջոցին, դպրոցներում։ 2) Ուսումնաներամ առողջապահական դիմելիքներ հանել մասնութիւնին, մտցնելով ընթերցանուագասագրերի մէջ տարրական աեղթեալութիւնը մասին, և աւելի հասակաւորների ձատական խոր փարբեկ ձեռնարկ տարրական սողջապահութիւն։ Միջնակարգ դպրոցների պահանջմանը է ընական դիմութեան, կայի դասերի հետ՝ նորինական և առողջապահութեան առաջարկութիւն։

Դեռ մի քանի օր առաջ՝ զանձակի նահանգապատեմը յայտաբարեց, որ ինքը պատասխանաւում է նաև կենթարկի թէ աւագակների ազգականներին և թէ նրանց ամբողջ գիւղերը՝ եթէ վերջինները չաշխատեն սանձանարել գողերին և օգնական չը հանդիսանան աղմբնիստրացիային՝ բանելու նրանց։ Դա մի ժամանակ ակաւու որ միջոց է, ի հարկէ, և շատ արմատական և խելացի բայց այդ միջոցի հետ չը պէտք է մոռանալ և մի ոյլ ժամանակաւոր միջոց, որը կարող է վերջին հարուածը տալ աւագակառթեան—զա մաղափրզի ձեռքը դէնք տան է, որովէս զի նա ի՞նքն իրան պաշտպանի։ Անզին ժաղովրդին կողազակը՝ շատ հեշտ բան է, բայց զինված զիւղացիներին մօտենալը նոյն խել քեարամների և Նարիների ոյժից բարձր է... զիշտ ժամանակաւորապէս պէտք է ժողովրդին միջոց տալ զենք կրելու, քանի որ նրա տունը, այգին, նրա յարաբերութեան բոլոր հանապարհները ամեն կողմից շրջապատված են ամենանոր զէնքերով զինված հրոսակներով։

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐՈՅ ԹՈՒՐՔԸ ԴԻՍՈՒՄ ԵԽ ՏԱՆՅ
(Նամակ Գաւառից)

Օրէնքը զործում է անողոք խստութեամբ. զատաստանական և վարչական իշխանութիւնները եռանդ և ժամանակ չեն խնայում՝ կովելու մահմետական տղէտ, վայրենի ամբօխի այն գաղանային ինտոնկաների զէմ, որի արիւնուտ արայացառութիւնները ամեն տարի բազմաթիւ անմեղ զոհեր են տանում, բայց և այնպէս մեր երկրում տակաւին չէ զապիած տղէտ մարդի մէջ նատած այդ գաղանը. զեռ մեծ ճանապարհներն անգամ տեղաեղ վայրենի աւազակների յարձակմանը, նրանց անսանձ շահատակութիւններին ենթակայ են մնում, ուր մնաց խուլ անկիւնները, անմարդութիւնակ լեռները, սոսուերախուտ անտառները։ Զանազան քեարամների, Սրբարօղիների և այլ նրանց նման հրէների եղեռնագործութիւնները մարդու մէջ ակամայ

արասավողները պէտք է անսպառձառ ուսած լի-
նեն գպրցական առողջապահութիւնն. 3) Կ Նը-
կատի առնենալով հոգեսրականութիւնն մտեր-
մական յարաբերութիւնը և հեղինակութիւնը
ամբոխի մէջ՝ անհրաժեշտ է մոցնել սե-
մինարիաներում առողջապահական
գիտութիւնը, որպէս զի նրանցից զուրս
և կառավաճաները կարող լինեն տալ ժողովրդ-
ութիւն կարենոր տեղեկութիւններ անհատական և

Տասարակական առողջապահութեան մասին.. .
Կը նոյն այս մաքերը յայտնում է մի հայ
բժիշկ, մի հայ լրագրի մէջ՝ գուցէ կարելի է
անուշադիր թողնել, բայց այս մաքերը պէտք է
անապատճառ մի որ և է նշանակութիւն ունենան.
Եթի նրանք արտասահմանում են մի հեղինակաւոր
ահծի բերանից՝ միջազգային բժշկական համա-
տունի ամբիոնի վրայից:

Մի ամբողջ նիստ գրաւեց արքեց ողու-
թե ան դէմ մաքառելու կարեոր խնդիրը: Ուստ
իժիշները մի շարք զեկուցումներ կարդացին:
Երեսում է, որ խնապէս Ռուսաստանում իւրա-
քանչիւր բնակչին ընկնում է աւելի քիչ քանա-
կութեան սպիրտ, քան թէ Եւրօպայում. այսպէս,
միջին թւով Ռուսաստանում անհատը գործ է
ածում 0,27 վեդրօ մաքար սպիրտ, որը զանա-
զան քանակութիւնով մտնում է խմիչքների մէջ,
այն ինչ Նորվեգիայում 0,29 վեդրօ, Շվեցիայում
0,38, իսկ Ֆրանսիայում իւրաքանչիւր բնակիչ
խմում է 1,1 վեդրօ! Այսու ամենայնիւ ոչ մի
երկրում արբեցողների թիւը այնքան մեծ չէ,

արժանանում են՝ մարդու խորին ատելութեանը,
և շատ անգամ իշխանութիւնն էլ կարողանում
է վերջ ի վերջոյ դրանց արժանի հաստացունն
տալ:

Բայց մեծ ճանապարհներից, խուռ անտառներից և ամայի լեռներից դուրս՝ կայ մի այլ ասպարէզ, ուր վայրենի թօւրքը աղաստութիւն է տալիս իր վայրենի հակումներին և կարելի է ասել՝ մեծ մասամբ անպատճ է մնում. այդ ասպարէզը թօւրքի ընտան եկան յարկն է, ուր նա տէր է և իշխան, ուր նա համարեա կեանքի և մահու իրաւունքը ունի իր ընտանիքի անդամների վրա և իրաւունքից օգտվում է չարչաշար. Մեծ ճանապարհների վրա կատարված

ո՞միրները հոչակվում են ամենայն տեղ, և ո-
քարագործները վերջ ի վերջոյ բուլում և պատ-
մվում են, բայց երբ և իցէ լսում է աշխարհը, թէ
ինչ է կատարվում թուրքի ընտանեկան յարկի
տակ, նրա օջաղի մօտ, նրա թօնրի շուրջը, ուր
ով զիտէ բանի բանի մեծ ու փոքր Արգար-օղլի-
ներ, Քեարամներ կան նստած միայն այն տար-
բերութեամբ, որ սրանց վայրենութեան զոհերը
սեփական ընտանիքի անդամներն են և յատկառիւս
իդական սեսը։ Ամեն մի տգետ ժողովրդի
մէջ իդական սեսի վիճակն անստանելի է, նա ի-
րաւազուրկ և տանջված դասակարգ է. բայց մեզ
թւում է, որ մահմետական կոոջ դրութիւնը
ստուկալի է, և հազիւ թէ կարելի լինի համեմա-
տել նրան հարեան այլ ազգութիւնների կանաց
հետ:

Ահա շատ վաստերից մէջը Սուբմալու գաւառի ամենասպիթնուշա թուրքերը ապրում են Մալաքլու զիւղում. աւազակութիւն, սպանութիւն, կողսպատաւ՝ այս զիւղացիների սովորական պարաւալմանքն են: Մօտերումս այս զիւղի դաշտում մի թուրք կին քօստան պահելիս է լինում, մի թուրք տղամարդ այդ քօստանի ժօտով անցնելիս՝ գրաւվաւմ է կնոջ գեղեցիկ տեսքով՝ և ինչպէս պատմում են՝ հակառակ կնոջ ցանկութեան բռնում, համբուրում է նրան: Այս բանն իւսանում է կնոջ ամուսինը, և երբ այդ կինը երեկոյեան տաւն է վերադառնում՝ վայրենի ամուսինը վճռում է իր անքարոյական կը նոջը մի խիստ գաս տալ, և այն, ինչ էք կարծում, թնչպէս. նա հրատիրում է տաւն իր մի ընկերոջը, երգուած կապում են այդ յանց ագործ համարված կնոջը. ապա վառում են օջաղը, վերցնում են հրացանի շիշը (սումբան), կրակի մէջ տաքացնում մինչեւ կարմրելը և դրանով այրում տարաբախու կնոջ սեռական մասերը սոսկալի կերպով, չը նայելով ոգորմելու աղերսանքին, արտասուքներին, չը նայելով նրա հաւասարիացումներին, թէ ինքը անմեղ է, թէ իրան զոռով են համբուրել: Վայրենիները միայն ամս ժամանակ են դադարեցնում իրանց ինկի-

դուցել խմբչների վատառթիւնով (օր. սիվալսա),
և աղքային բնաւորութիւնով—իմեն զաՊօմք.

իրեն միջոց արբեցողութեան զիմն առնելու
ուստ թժիկները (զարմանքով պէտք է յիշենք) են
միծ և համարեա ամբողջ յայսը դնում են կա-
ռավարչական միջոցների վրա: Նրանք շատ
քիչ նշանակութիւն տուին այս հասարակական
հիմնարկութիւններին, — ինչպէս են ժումկա-
գութեան ընկերութիւնները, որոնք, օրինակ,
Եվրոպայում ամեն տեղ հիմնել են էժանա-
գին և ձրի թէյարաններ, կաթոնատներ, գրադա-
րաններ, դասախոսութիւններ՝ ժաղովրդին գրա-
ւելու համար, — քարոզութեան, ժողովրդական
գրուածքներին, լուսաւորութեան տարածմանը,
որոնք այնպիսի աջող արդինքներ են տուել
Եվրոպայի շատ երկրներում: Միայն թժ.
Գորիեկը գուրս եկաւ պաշտպանելու այս ձեր
մաքառումն: Յրանուխական թժիշկները բարե-
րախտաբար ցրեցին այս զեկուցումների արած
ծանր տպաւորութիւնը և իրանց հանրական գա-
ղափարները արտայալուեցին կտրուկ կերպով:
Նրանք փրկութիւնը տեսնում են յիշած ոչպաշ-
տօնական հիմնարկութիւնների և հասարակական
շարժման մէջ:

Բ. Բերտենանը մի շատ հետաքրքիր գեկու-
ցաւմ կարդաց Բագուի նաւթարանւորների ա-
ռողջական կամ ճիշտ ասած, հակառաղջական
դրաւթեան մասին։ Բժիշկը այս բաննուրների
դրաւթիւնը գտնուած է վերին ստուծանի վատն-
գաւոր և պահանջում է մի շարք րէփօրմներ,

Եղիսական տանջանքը՝ երբ թշուառ զո՞ր ուշա-
սաց ընկնում է, և նրանք կարծում են թէ համ-
եռաւ: Եւ ով գիտէ, եթէ նրանք մեռած կամ ներ-
ունելու մօտ չը կարծէին, նոյն իսկ գիւղի են

անուռաէրը կարիք կը համարէր հազարգել իշ-
անուռթեանը: Այսպէս թէ այսպէս՝ տանուռէրը
այսնեց իշխանութեանը, և յանցաւօրները բուն-
ցան: Այս, սրանք բանվեցան, սրանք բան-
ումն են, բայց քանիքանի այսպիսի զաների
հիմներ մնաւմ են անպատճ, որովհետեւ յան-
ձնքները չեն բացվում, որովհետեւ այլանդակ
ծ, խեղաթիւրաված զաները մնաւմ են կենդա-
և անմառնչ, իսկ գուցէ և ուսմները լուռմ են:

10 *l'Amour des hommes et de la nature*

ՆԱՐԱԿ ԳԻԼԻԶԱՆԻ

Աւազակների արշաւանքներին վերջ չը կայ,
ոստոսի 30-ին երեկոյեան ժամը 6-ին նոր
բճակման դեպք պատահեց, և այս անգամ
լիջանից դէպի Սէբունդրօպօլ տանող ճա-
պարհ վրա: Դիլիջանից դէպի Համզաշիման,
վերստի վրա, վեց թուրքեր, ոտից մինչեւ
ու զինված՝ դուրս են գալիս մի փուրգօ-
առաջ, կամգնեցնուում, խլում են վաղերը:
Կրօնի մէջ գանվող պարսկից էլ խլում են
Ծառվի փող (գրան յաջողվում է 400
րլի էլ մի կերպ փուրգունի մէջ թագցնէլ):
Ն այս ոստէին գալիս են Համզաշիմանից

ոչնիշ օմնիքումները և ուրիշ ճանապար-
դները դրանց առաջ առագակները կտրում
և սկսում են թալահնել։ Պատմում են որ
պակները մէկ-մէկ հոգի իրանց ընկերներից
ովնեցը ել էին ճանապարհ մի-մի ծայրում,
ոչրու հոգին, հրացանների մէջ փամփուլ-
ու գրած՝ ստիպում էին ճանապարհորդներին
եցած փողերը հանել։ Ականատեմները պատ-
մ են, որ լուսնեակ գիշեր էր, կանանց ու
շխայոց լաց ու կոծն ընկել էր անտառի մէջ
պէս, որ մարզու սիրտ էր կտրատվում. բայց
պակները սիրտ տալով հանգստացնում էին
ելով, «հանգիստ եղեք. մենք սպահնելու նպա-

կ չունենք, մեզ միայն փող է հարկաւոր»:
որից անխտիր խլսւմ են ունեցած փողերը,
եր, ժամացոյցներ և մի քանի հատ չեմօ-
նեքր: Թալանած մարդկանց թիւը 30-ից ա-
է, մատաւորապէս մինչև երեք հազար բուբ-
կանիսիկ փառ են տարել: Այլ և մի ձի խեղճ
րգօնչուց են խլսվել և ձի էլ օմնիբուս-
ից են յետ անում. չորսին բարձում են ի-
ց խլած քաները ու բարի գիշեր ասելով՝
անում են: Այդ միջոցին կառագաներից
ը ձի նստելով գնում է մի քանի վերստ հե-

Նը պէտք է ապահովէին բանւորի կեալքը:
ցի տէխնիկական մի քանի բարեփոխումնե-
նա պահանջում է. 1) պակասեցնել հաւ-
հանների աշխատոթեան ժամելք. 2) միջոց-
չեռք առնել բանւորներին այրվելուց պաշտ-
ուելու համար, 3) մաշկի բաղմաթիւ հիւան-
թիւններից նրանց ազատ պահելու համար:
Համար նա պահանջում է, որ բանւորնե-
առանձին տեսակ հագուստ հագցնեն և որ
են զործարանում առատ ջուր լինի, որ բան-
ները կարողանան յաճախ լողանալ. 4) կա-
տաւոր օդափոխութիւն սահմանել գործարան-
ում, սրտեղ ինչպէս երեսմ է՝ բանւորները
կալված են այնպիսի գարշելի գուղեր չնչել, որ
գոլակի թունաւորվաւմ են. 5) սահմանել խիստ
փառարական կօնտրօլ գործարաններաւմ: Եւ
բալոր պիտի անեն հանգատէրերը կառա-
ռութեան սահման պահանջում է նոյն սահմանը:
ի գաղափարը: Աչ մի խօսք բանւորին կըր-
լու, քարոզելու, ոչ մի խօսք հասարակական
հպանիչ հիմնարկութիւնների մասին! Այս
առեցին նոյնպէս փրանսիացի առողջապահ-
ութիւնը առաջարկութիւնների մասին:

Յի չորրորդ խմնդիր, որ մեզ չափազանց հետքը բռնած էր՝ այդ գործոց ական սերնդի ֆիզիկան կրթութեան խմնդիրն էր, որը նոյնակէս ամբողջ նիստ զբաղեցրեց: Մենք յօյս ունեինք բոլել մեզ մի քանի կնճռոտ խնդիրներ: Բայց, առաջ, ոչ մի նար միտքը չը գտանք կարգացած կուցումների մէջ, այնակէս որ մենք ոչ մի քանի ձիշու

գտնվող և այժմ աւազակների պատճառով ներինչ պարհի վրա պահապահն նշանակած կօգակ- րապահ: Իմաց է տալիս: Նբանք գտնվ սկսում սաւոր ացան զցել աւազակների վրա. բայց ի- ինչ ի-

սրանք հանդիսաւ կերպով բարձրանում են
անտառ և անհետանում: Միայն ֆուրգօնը
երեք պօստային ձի, ինչպէս երեսում է՝
անաձգոթեան ժամանակ թողել են. այսօր
և բերեցին: Ամարանոց եկողները շատ
են են, մինչև իսկ սարսափի մէջ են:

Ե.

ՆԱՄԱԿ ԱԼՔԲՍԱՆԴՐՈՊՈԼԻՑ

Օգոստոսի 28-ին

— ఏప్రిల్ మాసికాలు లోహిత

Օգոստոսի 28-ին | մահը,

մի քանի մասրամասնութիւններ իշ-յարգել
Ֆուլիցինի մեր քաղաքը այցելելու մասին;
պայծառափայլութիւնը իջաւ 153-րդ հե-եթէ գո-
գեղի կլորում; Խշխան կառավարչատեխն թիւն՝
որեցին Երեսնի նահանգապետը, զօրքի խնատարը, զինուորական և քաղաքացիական ուղարկութիւնները, քաղաքազուխը, քաղաքային կան գո-
վայի անգամները և ձայնաւորները, այլ գեղեցիկ ժողովուրդ: Կառավարչապետը ըստ այլական կերպով ողջունեց: Քաղաքազու-
զաքի կազմից աղ ու հաց ներկայացրեց: Հետոյ, նորին պայծառափայլութիւնը շըր- այնի պաշտօնական հաստատութիւնները:
սսի 28-ին քաղաքի մէջ մունիստիկը յայ- որ կառավարչապետո ար օրո ըն-

մ է լինդիրներ։ Շատ լինդրամատոյցներ
Նոյն օրը ժամը 12-ին տեղի ունեցաւ մեր
կի երկաթուղու կայտանի հիմնարկու-
չքեղ հանդէսը։ Հանդէսին ներկայ էր ին-
տավարչապետը, Կարսի զեներալ նահան-
ուը, Երեանի նահանգապետը, զինուրական
աքացիական իշխանութեան ներկայացու-
թը։ Եկեղեցական մաղթաճիբից յետոյ, օծե-
սարանի հիմքը։ Առաջին քարը գրեց իշ-
խութիցին և բարեմաղթեց մեր երկրին բա-
խւան և խաղաղ զարգացում։ Ֆռովուրդը
Նոյնական կուրայտված։ Հանդէսից յետոյ
ճաշկերոյթ։

ՆԱՄԱԿ ԲՈՂՈՔԻՑ
—
Օգոստոսի 30-ին
Կորուստ ունեցաւ բագուի ինտելիգէն-
այս օրերս: Հեռազիրը արտասահմանից
երեց, որ Դրեզդենում վախճանվեց օրի-
արիամ Պուկասեան, ըստ երևոյթին յան-
հառ մահով. բայց ինչպէս և ինչից՝ այդ
է այստեղ նոյն իսկ մօրը և մերձաւոր-

առողջ ոչ աւելցացնել և ոչ պակսեցնել մեր թէն ծա
ցական առողջապահութեան։ մէջ այդ կ ե բն ե
մասին գրածից։ Ժամանակակից նշանա- տական
ն ունէր սրօփ. Մեջնիկօվի զեկուցումը ստիլվա
սխտի մասին։ Մեջնիկօվը այն ուսու գի- գարացը
նններից է, որոնք չը կարողանալով ասպա- փիչ և ք
սնել իրանց զիտութեան համար հայրե-
ապահուում են արտառահմանի երկիր- Առակ
Նա պրօֆէսօր է Պարիզի Պաստեօրի ինս- ցելութիւն
տում, որի կողմից և ուղարկված էր բոլորի
ա: Ոչ ոք այնքան համակրանք չը ստա- մարված
ողովամ՝ որքան Մեջնիկօվը։ Նրա մաքուր չէնքերը
երէն լեզուն, նրա խոր զիտական հայ- պատասխան
երը անվերջ ծախահարութիւն գրաւեցին։ ներին։
առ հաճելի էր լսել այս զիտականի բե- պէտք է
կրտէնի հակաժանաւախտային հեղուկի բայթ,
ար աղջեցութեան մասին, որը մենք է, որ ա
ել էինք մեր ժամանակաւ գրքոյնում։ և պահպ
—
առարակ այս ժողովը թողեց մեզ վրա այն ները կ
որութիւնը, որ նրա ներքին զիտական քանի կ
եսը չէր համապատասխանում արտաքին։ գումարու
ու; Զեկուցումների մեծ մասը ոչ մի նո- և կոկոր
ւն չը տուին մեզ։ Երկրորդ կէտը, որ մայն Տ

Եր Ընկնուռմ՝ այդ էր երիտասարդ գիտնա-
րի առաւելութիւնը հների վրա։ Այնպիսի
ան հսկաներ, ինչպէս են Վիրիսօվ,
մէջ եռ Ելբինդ, Բերգման, Կատօզ, Պոլիցեր
և այլն, կարծես արդէն յօժարում են յետ
կական և ասպարէղը թողնել նոր հոսանքին։ Եռ ոչ թէ
որ սա ջահէների կօնզրէս էր։ Շատերը

Յունիսի 9-ին նա ուղևորվեց դէպի Եւ-
լպատակն էր թէ ճանապարհորդել լու-
լ երկիրներում, և թէ կարգութել սակառ-
լ առողջութիւնը: Բացի այդ, ինչ-

ում են՝ օրիսողը ցանկով թիւն ու-
սարելագործվելու և շարունակելու իր
թայց ճակատագիրը այլ վժիո էր կազ-
համար: Եւ այսօր չը կայ այլ ևս մի
մարդ, մեր հասարակութեան ընտիր
բից մէկը: Նա դեռ նոր բացված ոյժ
լական ձգումներով: Պատկանելով ա-
ռուս գասակարգին՝ նա գրաւված չէր
նա բարօրութիւնը տւելի ճոխ և փար-
պով իրագործելու խնդրով, մի հանգա-
ից զերծ չեն շատ անգամ նոյն խակ
մարդիկ և որը կազմում է շատերի
դատավալը: Ընդհակառակը, նրա համար
թիւն ուներ իսկական մատանջու-
ա ընդհանուրի վիճակին վերաբերեալ
ն էին: Նրա կարեկից և մարդասէր քնա-
ը անսարքեր չէր և դէպի անհատա-
ախտութիւնը և կարիքը: Եւ այդպիսի
ձգումների հետ միասին նա ազատ էր
յատկութիւններից, որոնք շատ ան-
եր են ձգում և լաւ մարդկանց վրա,
որնակ, զեր խաղալու ցանկութիւն և
ութիւնը:

ՅԱՂԱԺԵԼԿԱՆ

Օգոստոսի 29-ին
Յ վիճակի մէջ է մեր քաղաքի Պօ-
սու եկեղեցին, դեռ չառողջացած այն
հասաւ այդ եկեղեցուն ոմն տէր
Աեռնադրվելով՝ այսօր էլ հրապարակ է
ու ոմն Սամիկոս, որ ուզում է իր մի
կենա քարեկամի միջոցով զօռով
է ծխատէր քահանայ գառնալ Պօղոս
մի Ըստրլում է իր բարեկամների մէջ,
ստորագրվում բարեկամների ձեռքով,
մ է սխնող. հրաման է գուրս գալիս
մեան, թէն բահանաները բողոքներ
տուած, թէն կոնսիստորիան ծուխը
ծ է եղել չորս քահանայի վրա, թէն
անները, որոնց անունից ինգիր էր
օգ տիրացու Մամիկոնին ձեռնադրե-
նն կերպով բողոքեցին կոնսիստորին և
թէ բնաւ մենք չենք խնդրել Մամի-
նադրութիւնը, թէն փոխ-թեմակալ ա-
մօս ահազին խմբով ժողովուրդ խըմ-
սնեց իր գեղանութիւնը այդ գալաւա-
րութեան դէմ, հեռագիր ուզարկեց
կաթուղիկոսին՝ արգելելու տիրացուի
թիւնը: Զը բաւականացած այս ամե-

տաշըով էին նայում այս ծըծ-
ի վստահ, անվեներ և վճռական զի-
տաղափարներին և գործերին՝ սակայն
էին հաշտվել այն մտքին, որ նոր
և է բացվել զիտաթեան համար: Սփո-
ջալերուղ երեսյթ:

յի բժշկական հիմնարկութիւնների այ-
լը շատ լաւ տաղաւորութիւն թողեց
աւ: «Գելիչիչէ պօլե» դաշտի վրա գու-
ն զանազան կլինիկաների գեղեցիկ
որոնք թէ դրսից և թէ ներսից համա-
մաւում են արդի գիտութեան պահանջ-
րին նոր հիմնարկութիւններ՝ նրանք
ցցպիս էլ լինէին: Մի ուրախալի ե-
թ բացառիկ չէ Յօսկվայում, այդ այն
կլինիկաների մի մասը հիմնված է
նվուում է մասնաւոր նույրատութիւն-
ուուագիւտ չեն կես միլիոն նույրառ-
նիկաներ հիմնելու նպատակով: Մի
թիկաներ, օրինակ, տիկին բաղանովայի
հիմնված հիւանդանոցը, ականջի, քթի
հիւանդանութիւնների համար՝ միանդա-
ցըրեց օտարներին իր ճոխութիւնով:

է այս երևոյթը և պատիւ է բերում
ու իրատուներին։ Թող վերջապէս մեր
ոծարծվի այն ակախօմը, որ հասարա-
պարտաւոր է ինքը հոգալ հասարա-
ռուանված հիմնարկութիւնների մասին
ոմեն հոգու թողնել կառավարութեանը։
ԲԺ. Վահան Արծրունի

Նով՝ Պօղսո Պետրոսի ծիփ կողմից 250 ստորագրութեամբ բողոք գրվեց. Եկեղեցու երեց վոլոսան Համբարձում Եղիազարեան և ծխականներից թժ. Լեռն Տիգրաննեան պատգամաւոր ընտրվեցին գնալ Էջմիածին՝ բողոքելու Մամիկոնի թշուրութեան զէմ և խափանելու նրա ձեռնազգրութիւնը: Այս ամենի հետևանքը այն եղաւ, որ Կաթողիկոսը յատուկ կօնդակ արձա-

Մեր թղթակիցը համորդում է մեզ Մօսկվայից, որ Լազարեան ճեմարանի վերաբենչութեան թեկնածուների թւում ամենից հաւանանը համարում են պրօֆէսօր Միլէրին:

մից իր վրա դրած պարտաւորութեան, հակառակ իր սառրազրութեամբ տուած քողոքներին՝ այսօր աշխատում է աջողեցնել տալ Մամիկոնի ձեռնադրութիւնը... Ո՞ր աղաւերեցիուսաններին հաճելի չեն տգէս քահանաները... Երեանը հայրապետական թեմի նահանգական քաղաքն է. Պօղոս-Պետրոսը այդ քաղաքի ամենից աչքի ընկնող եկեղեցին, այժմ կան չորս քահանայ, որոնցից երկուոք միայն այդ եկեղեցու վրա են ձեռնադրված: Մնացածներից մինը, Վահան քահանայ Տէր-Յովհաննիսեան—Պաշեան, Նորքի եկեղեցու վրա էր ձեռնադրված. թէի ինքը Հայաստաննեաց եկեղեցու պահպանողական հարազատ դաւակներից՝ բայց իր անձի շահի համար դրժեց իր ուխտը, թողեց իր եկեղեցին ու ծուխը, որի վրա ձեռնադրված էր, և մտաւ Պօղոս-Պետրոս: Երկրորդը, հաչակաւոր Տէր-Արմօնը, որին չուզելով չէր ուզում ժողովուրդը, բայց ըշնաց փաթթաթված նրա վզին... Սյամ էլ ամենեւին զարմանալի չի լինի, եթէ աւելանայ մի հինգերորդը, տիրացու Մամիկոնը: Ասր մինչ քրբ... Եթէ այդպէս է լինում թեմի նահանգական քաղաքում, տեսէք ինչեր կը կատարվեն խուլ տեղերում:

Վերջերս օտարազդի անականների հետ միասին յայտնի փինանսիստ ամսին՝ «Գրաջանու» լուսում, «Եկակին համարվող փինանսական գրառութեան բայց նրա անձնաւորութեան նրանով, որ նա մերն համալսարանի պրօֆէսոր անցաւ. Գետայինդլին: Նոր գիտնականը չէ, որ Դօրուրովակա: Ճետաքրքիր է մինը, որ մենք այժմ համալսարանը, փոխելով մացրինը ուսուաց կարգեց, հաշարականը, համարված էր, կարելով ստացածք մի վատ ուսուուրից, կարելի է ապահով միաներ և Բէրդմաններ չ-

Georgie

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Եջմիածին, օգոստոսի 31-ին
Խնդրեմ տեղ չնորհել երկառղիս «Մշակ
մերձակայք համարներից մէկում»:
Յայտնում եմ խորին չնորհակալութիւն ա
յարգելի անհանց, որոնք իմ տօնի առիթով՝ չ
խորհաւորել են ինձ: Որոնում եմ նաև ու

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐՅԱ

Մեր թղթակիցը հետեւալն է զրում մեզ
չմիանից. «Այս օրերս կավկասեան կառավար-
ապեալց ստացվել է մի զրութիւն, որով Վե-
ստիառ Կաթողիկոսին յայտնում է «Արարատ»
մասգրի մասին, թէ Ներքին գործերի մինիս-
տրի ամենահպատակ գեկուցման հիման վրա թա-
ւառոր կայսրը բարեհաճել է հրամայել՝ ենթար-
ել «Արարատ» ամսագրը ընդհանուր ցենզո-
ական օրէնքի: Առաջարկված է Վեհափառին
երկայացնել ի հաստատութիւն մի պատասխա-
տառ գրաքննիչ կրօնական բաժնի համար, իսկ
մըրոջ թերթը միշտ ուղարկել թիֆլիս ցեն-
տրային:

Մեղ հաղորդում են թագուից, սեպտեմբերի
ից. «Հաստատ աղբիւրից խմանում ենք, որ
են. Կաթողիկոսը հեռազբել է ուսուցիչ Ն.
Հարամեանցին հետեւալը. «Հոգաբարձութեան
տառ ձայնութեամբ՝ (?) հրամայում ենք
եկ շատրել Երեան և ստանձնել տեսչութեան
լաշտօնը, 12—16 դաս, 2000 թ. ոսճկով»։ Շնոր-
հարություն են Երեանդինեան։

Այս օրերս թիֆլիս եկած թիւրքահայ գտղ-
ականների մի խումբ խնդրագրով զիմեց թիֆ-
լի նահանգապետ Բըկօվին՝ օգնութիւն խըն-
բելով։ Նահանգապետը, ինչպէս տեղեկանում
էր հաստատ աղբիւրից՝ մի գումար է յանձնել
թիֆլիսի կօմիտէախ նախագահ ալ. Ռէյտէրին՝
որոտ գաղղթականներին բաժանելու համար։
Դ գումարի բաժանումը տեղի կունենայ այ-

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍԱԿԹԻՒ

ՎԵՐԳԻՆ ՏԵՂԻԿՈՒԹԵԱՆՑ

Վերջին ՏԵՂԵԿՈՒ
Կ. Պօսի լրագիրներում

հայերի անունները, որոնք
մահվան՝ պատմի կախաղան
զոս, որ սումբ զցեց Աս-
տր ձերբակալվեց օսմաննեա-
մուտ Նոյնայէս ոռոմք գտան
զօսի զործակիցը. Սերբափա,
խական կօմիտէտի պարագլ-
երեք ուրիշ անդամներ—Աս-

և Արլահամ; Խակ այն երկու
րը, որտեղ ձերբակալվեցին
թիւնից յետոյ և ապա ար-
թաքարեան է; Խնչպէս երկու
նունիբը ազաւադիմ են;

Վերջերս օտարազգի ուրիշ հոչակաւոր զինականների հետ միասին Պետերբուրգ էր եկել յայսնի փինանսիստ պրօֆէսոր Լեկսիսը, որի անունը «Գրաждանու» լրագիրը հետևածն է առում. «Լեկսիս համարվում է այժմ եւրօպական ինան սական գիտութեան գլխաւոր լուսատու, այց նրա անձնաւորութիւնը հետաքրքրական է նրանով, որ նա մերն է եղել, որ նա խրիէվի ամալսարանի պրօֆէսոր էր և Ուսուաստանից նցաւ Գետափնչն։ Նա սուաջին եւրօպական իտնականը չէ, որ Գօրալատից անցնաւմ է Եւրոպաւ: Հետաքրքիր է հաստատել այն իրողութիւնը, որ մենք այժմ ուսւացրինք Գօրալատի ամալսարանը, փոխելով նրա անունը և այնտեղ ոցրինք ուսւաց կարգեր, բայց իբրև արդիւնք՝ ուցանք մի վատ սուսական համալսարան, ուց, կարելի է ապահով լինել որ այլ ևս Լեկսիսներ և Բէրգմաններ չեն դուրս գայց։

Ներկայումս, ինչպէս հաղորդում են մայրապալաքի լրագիրները՝ Պետերբուրգ է գտնվում աշխարհի լուսականի առեստրական տաճ ներկայացիչը, որի գալը կապ ունի Կովկասի մարմանցի հանքերի մշակութեան հարցի հետ:

ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ մեզ զրում են, «Բանաստեղծ Ա. Հազիկեան այս տարի բալորավիճն թօպնում է սուցչութեան պաշտօնը և աղաքարեան ձեմարաւմ; Ի սրաք ցանկանում ենք, որ նրա յաջորդոյն անկեղծ սիրով ծառայէք հայոց լեզուի սուցման գործին ձեմարանում, ինչպէս շատ որիներ ծառայում էր նաև Ասում ենք, որ պ. Հազիկեան դիտաւորութիւն ունի զրելու լարեան ձեմարանի պատմութիւնը Այդ գործ նաև միանգամայն ձեռնհաս է, քանի որ նուկ հասակից իր ամբողջ կեանքն անց է ցրել ձեմարանում և ձեմարանին ծառայելով»:

ՏՈՐՈՒՅՑ մեզ զրում են. «Բաւական երկար
մանակ գօրու վիճակը առանց յաջորդի մը-
ց բայց վերջապէս, ինչպէս երեւմ է՝ Աստ-
ած մեղքացաւ մեզ: Մի քանի օր առաջ եկաւ
վիճակի նորընտիր յաջորդը, Շիրակունի
րդապէսը: Նրա զալուց առաջ դեռ՝ մեզա-
մ նրա մասին տարածվել էին այնքան բա-
աջող (?!): Լուրեր, որ չուրախանալ նրա այս-
և նշանակվելու համար չէր կարելի: Ամեն-
այսնի է, թէ ինչ է ներկայացնում իրանից
ու վիրախոս վիճակը իր բաղմաթիւ, մեծ
բաժութեան վրա ցրված զիւղերովը, ուր-

Նազիւ բացառութեամբ—մայրենի լեզուն
աբգած է: Աւելի լաւ յայտնի է նոյնպէս և
որ այս վիճակի եկեղեցական պաշտօնեա-
լը—դո՞ւ է նրանց աճազին մեծամասնութիւնը
բրդար Աբբահամի գոզը մտնելու կարելիու-
նից շատ և շատ հեռու են... Նախազգու-
նում ենք նոր յաջորդին այժմեանից իսկ.
Նա մտադիր է Գօրիում համուխտ կեանք
ելու՝ նա չը պէտք է այդ պաշտօնեաներից
և է մէկի գործի մէջ խառնվի կամ հաշիւ
ամնջէ նրանց գործունէութիւնից. հակառակ
բում սագերը այնպիսի աղաղակ կը բար-
ցնեն և այնպիսի «վայնաստուն» կը սկսվի նը-
ռուրջը՝ որ նա ստիպված կը լինի նախկին
ըրդ Մուրաստեան վարդապետի պէս ոչ թէ
այս մի քիչ էլ հեռուն գնալու: Թէ Շի-
ոնի վարդապետը որքան աշողութիւն կու-
ոյ՝ ցոյց կը տայ մօտիկ ապագան»:

ատալարտիկել են
միջոցով. «Քօր-
թայում, կարէա,
բանկում և որի
Արտակխօսվ. Քօր-
ալաթաքի յեղափո-
սը. Մօրան և էլի
համի Առնչութար

բեք, Կրբեմն առանձին երբեմն երկու կամ ե-
րեք հոգի: Անոնց երդած երգերը կրօնական են
և ամենէն աւելի ծա՞ր օթ կամ ժողովրդային, և
մարդ եթէ նոտի իր սենեկի մէջ փողօցի
կողմը, եթէ պատուհանը բաց է՝ կընայ ճանչ-
նալ երգեցող մօւրացկանին ձայնը, որ հացի
համար կը բարձրանայ:

Մուրամա—ինչ ական ու աշ, և

Հայերի անուններ՝
պօստատան պայց
կվեցին—Միբար և
Է հայկական ա-

Հաւասի գործակալութիւնը վահնում և էրդրումում անկարգութիւնների և չարապին տարածված լուրերը և սխայում կատարեալ հանգումնեածնի Հայաստանի կաթօղիքի վերահսկողը, որ վերաբեր այցելութիւնները կատար անգամ զարմանք է յայտնութեան և ապահովութեան նեսել է ամեն տեղ իր ձև

Մագրիդից հաղորդում են
ի դէմ միջազգային միջոցն
երաբերամբ՝ համաձայնու
պանիայի, Պօրտուգալիայի,
իայի և Ֆէլզիայի մէջ: Գեր
ութիւնը յայտնեց, որ նա
անուր բանակցութիւններին
ում եթէ Անգլիան և Շվեյց
րանց աջակցութիւնը: Այդ
եռ Առանձին սեմ մէջ կա

ՆԱՄԱԿ ԱՆԳԼ
Լօնդոն,
Մուրացկանութիւն Անգլիու
ողյու է արդեօք: Զարմանա
արմանը յայտնվի անոնց կ
ւած են, թէ Անգլիոյ մէջ
կայ և թէ մուրացկանութ
նա, որ կը յանդգնի մուրա
բանտարկութեան կենթար
ս գաղափարը, կո չունեն

ՏԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ
Թաւրիկ օգոստոսի 24-ին
Մի քանի օր սրանից առաջ Սալմաստի գաղ-
թականներից մօտ 500 հոգի բերեցին քաղաքից
դուրս Այլի գետի ափը, որտեղից կամենում են
վիխազրել Ղարազակ: Սարաջեան վարդապետը
հեռագրով գիմել է Էջմիածին, կաթողիկոսին,
թէ եթէ զայթականներին տանեն Ղարազակ՝
ինքը չէ կարաղ տէրութիւն անել, ուստի ցան-
կալի է նրանց համատակել Թաւրիկում: Գաղթա-
կանների համար հագուստեղէն հաւաքվեց այս-

թեզ ոսօ սարգացին իրաւունքի ուն վրա կանաչ եր, վրէժմինդիրը չեն ներու և պղուշնք հանդիպեր, լրորդական կամ ւրացկաններ կը աւելի գործամէջ; Մուրացթար և զոնները բարտարարութեալ պղուցունք է այս կական սահմանագլխ վրա տեղի ունեցած ընդհարման պատճառով, ինչպէս յայտի է՝ սուլմանը զիմել էր պարսից կառավարութեան և պահանջել, որ խիստ միջացներ ձեռք առնվի հայ հրոսակների առաջն առնելու համար։ Պարսից կառավարութիւնն էր կամ խալիֆից ակնածելով, կամ մի ուրիշ անյայտ պատճառով՝ Սալմաստում մօտ 20 հոգի հայեր կալանաւորել տալով՝ բերեց այստեղ։ Գրանցից 13 հոգին, որոնք թիւքքաց հպատակ էին՝ ուղարկեց Սալմաստ յանձնելու թիւքքերին, իսկ 7 հոգին մինչև այժմ մնում են այստեղի բանտում։ Հայերը հանգանակութիւն բաց անելով դրանց համար մի փառք գումար են հաւաքել։

Արքային կույսեր
— Սեր ընթերցադներին յայտնի է այս քարո-
զի բովանդակութիւնը, որ այս տարի մայիսին
Պարիզում պատահած աղետի առիթով խօսեց

